

Jeugdcriminaliteit en jeugdveiligheid in Groningen

In deze factsheet worden trends en ontwikkelingen ten aanzien van de jeugdcriminaliteit en jeugdveiligheid in de provincie Groningen behandeld. Wat is jeugdcriminaliteit? Hoe groot is deze in de provincie en de Groningen gemeenten? Wat is de trend? Achtereenvolgens komt aan de orde hoe het is gesteld met de jeugdcriminaliteit, de straffen en maatregelen om criminaliteit terug te dringen, en het veiligheidsgevoel en slachtofferschap van jongeren.

In het kort

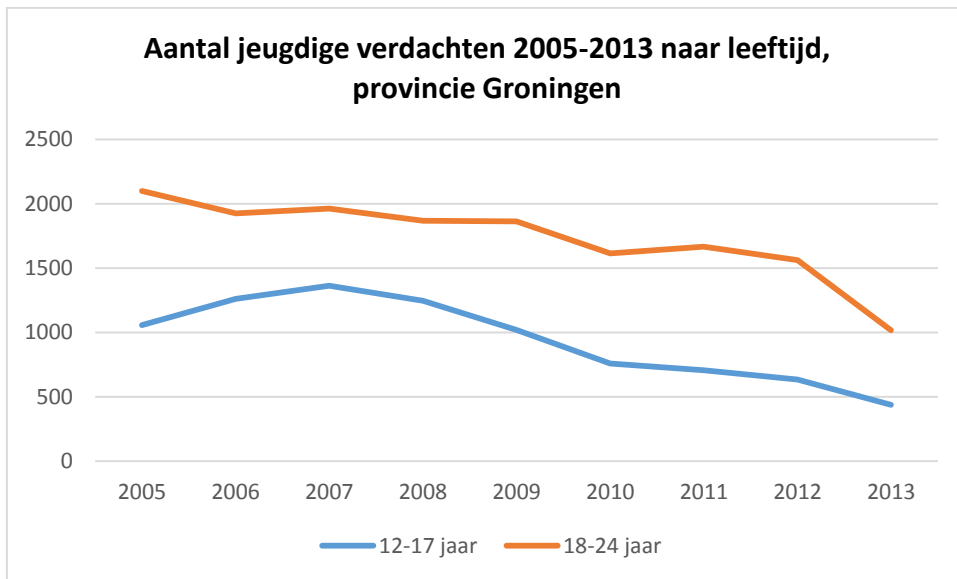
- Jeugd pleegt minder strafbare feiten, in 2013 was het 1,4% van alle 12-25 jarigen (1500 jongeren) en in 2007 nog 3,3%; de sterkste daling is er bij de groep 12 t/m 17 jarigen;
- Jeugdige veelplegers met een derde gedaald tussen 2007 en 2013;
- Jongeren met jeugdreclassering hebben vaak ook andere problematiek. Twee derde van hen is van autochtone afkomst, een kwart is niet westers allochtoon;
- 25% Groninger jeugd voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt, tegen 14% van de 65-plussers. Jeugd is ook vaker slachtoffer van misdrijven dan ouderen (30% tegen 11%);
- Ruim 1000 kinderen in provincie Groningen op jaarbasis betrokken bij huiselijk geweld.

Jongeren in aanraking met de politie

Het merendeel van de jongeren gedraagt zich meestal volgens de regels. Maar er zijn ook jongeren die probleemgedrag vertonen en in aanraking komen met de politie. Zij veroorzaken overlast of zetten hun eerste stappen op het criminele pad. Jeugdcriminaliteit is al het strafbaar gedrag van jeugdigen tot 25 jaar. Denk aan diefstal, vernieling, geweld plegen, overvallen en bedreigingen. Het jeugdstrafrecht richt zich op jongeren van 12 tot 18 jaar. Jongeren ouder dan 18 jaar vallen onder het volwassenenstrafrecht.

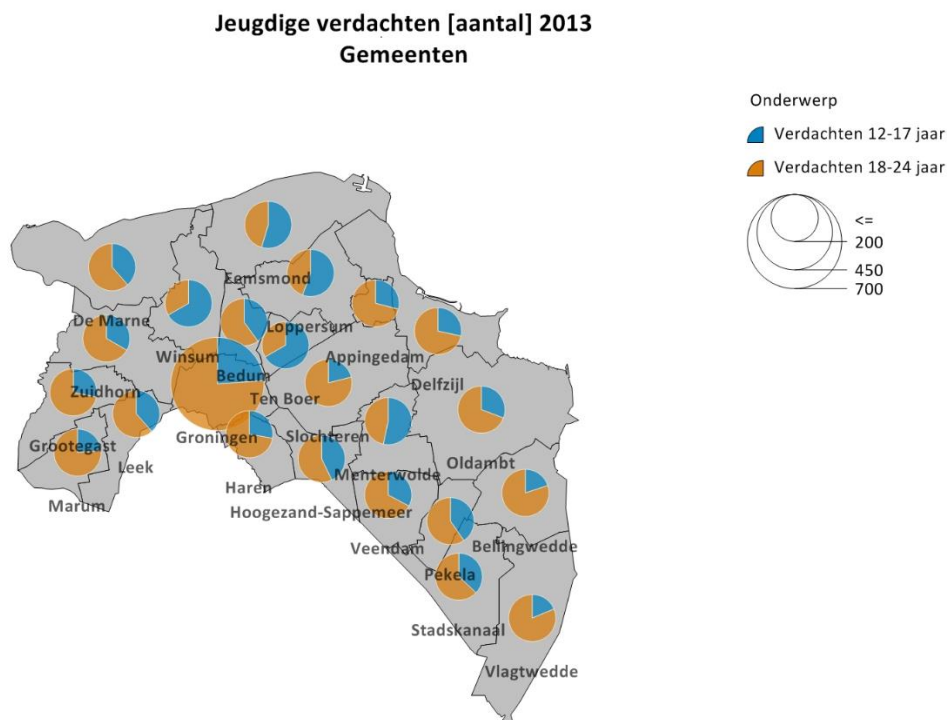
Jeugdcriminaliteit flink gedaald

In Nederland daalt de jeugdcriminaliteit al sinds 2007. Diezelfde trend zien we in Groningen. In 2007 werd 3,3% van de jeugd tussen de 12 en 25 jaar aangehouden als verdachte, in 2013 was dat 1,4%. Dat waren bijna 1.500 jongeren. Deze daling zien we voor zowel minderjarige jongeren (12 t/m 17 jaar) als jongeren van 18 tot 25 jaar. Tussen 2007 en 2013 is het aandeel aangehouden 18- tot 25-jarige verdachten bijna gehalveerd; van 1.964 naar 1.019. De daling onder de minderjarige verdachten is nog sterker; van 1.363 naar 440.

Bron: KLPD Dienst IPOL

Jeugdigen vormen een aanzienlijk deel (ruim een derde) van alle in de provincie Groningen aangehouden verdachten. Van deze jongeren was 74% autochtoon. Dit komt neer op circa 3% van alle autochtone jongeren in de provincie Groningen.

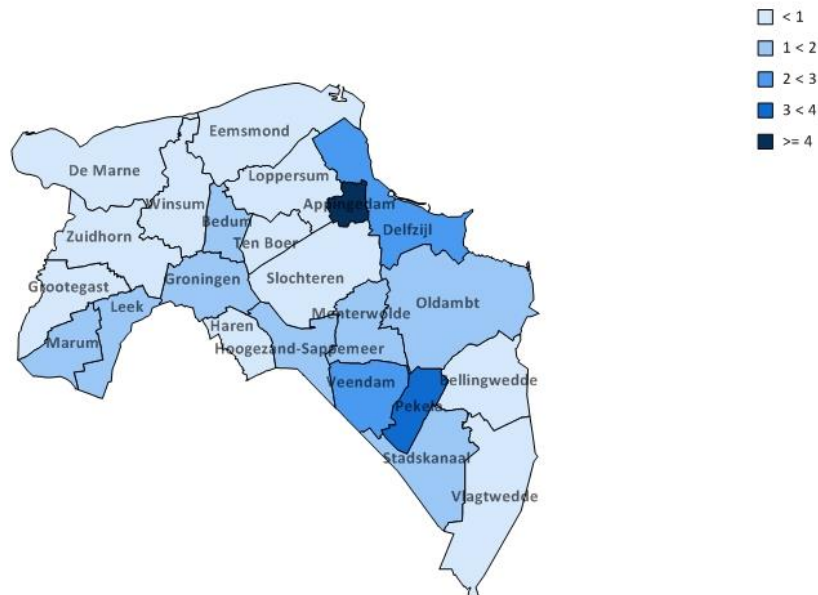
Bron: KLPD Dienst IPOL - bewerking ABF Research B.V.

Ook minder veelplegers en harde kern jeugd geregistreerd

In 2013 waren er in de provincie Groningen 87 jongeren tussen de 12 en 25 jaar bij de politie bekend als veelpleger. Driekwart van hen was ouder dan 18 jaar. Er wordt van jeugdige veelplegers

gesproken als het gaat om jongeren van 12 t/m 24 jaar, tegen wie in het gehele criminele verleden meer dan 5 keer een proces-verbaal is opgemaakt, waarvan tenminste 1 in het peiljaar. Het aantal veelplegers in de provincie is sinds 2007 met een derde afgenomen. Driekwart van hen was van allochtone afkomst.

aantal veelplegers 12-24 jaar per 10.000 inwoners [aantal] 2013
Gemeenten

Bron: KLPD Dienst IPOL - bewerking ABF Research B.V.

Naast het aantal veelplegers wordt in het Herkenningssysteem (HKS) van de politie ook bijgehouden hoeveel harde kern jeugd er in de provincie Groningen is. De harde kern jeugd bestaat uit jongeren van 12 t/m 24 jaar die in een kalenderjaar 3 zware delicten plegen of 2 zware delicten in een kalenderjaar en bovendien in de jaren daarvoor minimaal 3 politie antecedenten. In 2013 waren er 63 harde kern jongeren in de provincie. Het aantal harde kern jongeren schommelt de afgelopen jaren enorm. Dit komt deels door de wijze waarop de politie registraties bijhoudt in het HKS. Daders die niet gepakt zijn, gepleegde delicten waarvan geen proces-verbaal is opgemaakt of die onbekend blijven bij de politie worden niet geregistreerd in het HKS.

Mogelijke straffen en maatregelen

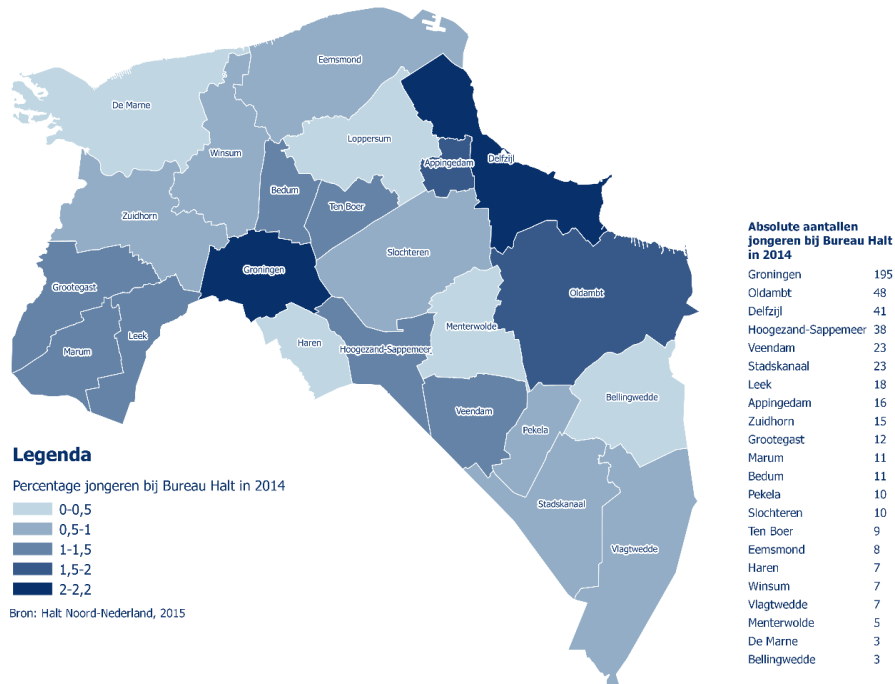
De aanpak van jeugdcriminaliteit is maatwerk. Bij het opleggen van een straf aan jongeren wordt gekeken naar de aanwezige risico- en beschermende factoren van de persoon en diens omgeving. De straf is gericht op het bestraffen en vooral het weer op het rechte pad krijgen van de jongere. Bij de ene jongere kan dit al worden bewerkstelligd met een geldboete, terwijl bij de andere jongeren een Halt-afdoening kan volstaan of juist jeugddetentie nodig is.

HALT: aandeel jongeren met Halt-verwijzing sinds 2010 constant

Jongeren die een licht delict plegen kunnen in aanmerking komen voor een Halt-afdoening. Deze leerstraf kan alleen worden toegepast als het gaat om een niet al te ernstig strafbaar feit. Bovendien mag de minderjarige verdachte niet eerder in aanraking geweest zijn met de politie en moet hij of zij het gepleegde feit hebben bekend. In 2014 werden er in de provincie Groningen 522 jongeren van 12 tot 18 jaar door de politie naar Halt doorverwezen. Dat is 1,4% van deze leeftijdsgroep. Hiervan was bijna één op de drie een meisje (31%). Het aandeel jongeren met een Halt-verwijzing is sinds 2010 redelijk constant gebleven in de provincie Groningen. In 2010 kwam 1,5% van de jongeren wegens een overtreding of lichte vorm van criminaliteit met Halt in aanraking. We zien in de provincie

Groningen duidelijke verschillen in woongemeente van de jongeren met een Halt-afdoening. In Appingedam, Delfzijl en Groningen woonden in 2014 de meeste jongeren met een verwijzing naar Halt, meer dan 2% van alle jongeren in deze gemeenten moesten voor een straf naar Halt. In De Marne en Loppersum lag dit onder de 0,5% van alle jongeren tussen de 12 en 18 jaar.

Kaart: aandeel jongeren met Halt-verwijzing naar woongemeente, 2014

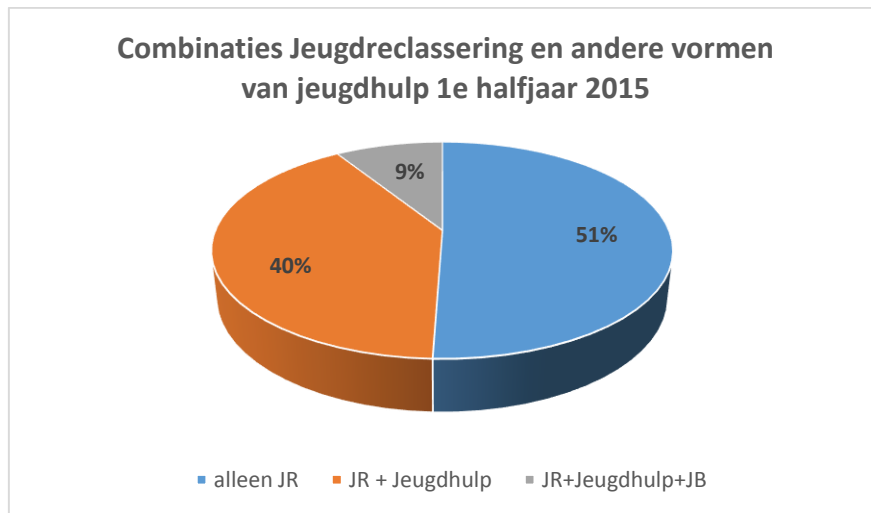

Jeugdreclassering: aantal jongeren met maatregel jeugdreclassering lijkt gedaald

Als jongeren ernstig en/of vaak de fout ingaan en strafbare feiten plegen kunnen zij door de officier van justitie of de kinderrechter een maatregel jeugdreclassering opgelegd krijgen. Dit is een vorm van begeleiding of hulpverlening in een gedwongen (juridisch) kader. Het aantal jongeren met een maatregel jeugdreclassering is in 2012 en 2013 vrij constant gebleven: rond de 550 jongeren tussen de 12 en 23 jaar. In het eerste half jaar van 2015 geeft CBS het aantal van 445 jongeren met een JR maatregel. Deze cijfers zijn niet goed met die van 2012 en 2013 te vergelijken. De cijfers 2012 en 2013 zijn rechtsreeks door het Sociaal Planbureau Groningen opgevraagd bij de uitvoerders van jeugdreclassering (Bureau Jeugdzorg Groningen en het Leger des Heils). De cijfers van het 1^e halfjaar 2015 komen van CBS, die sinds 2015 de jeugdzorgdata verzamelt.

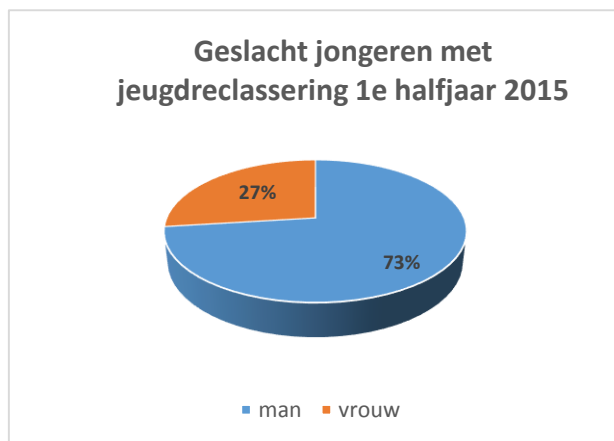
Inzoomen op jeugdreclassering

We kunnen wel verder inzoomen op de groep jongeren met een maatregel jeugdreclassering. Jongeren die aan het eind van het eerste half jaar van 2015 een maatregel jeugdreclassering hadden, hadden vaak ook nog andere vormen van (vrijwillige) jeugdhulp. Zo heeft 40% (180 jeugdigen) een combinatie van jeugdreclassering en jeugdhulp (hulp bij gedrags- of psychische problematiek) en 9% (40 jeugdigen) heeft een combinatie van jeugdreclassering, jeugdhulp en jeugdbescherming (voogdij/ondertoezichtstelling). Dit geeft aan dat jongeren die met justitie in aanraking komen vaak ook te maken hebben met persoonlijke en/of gezinsproblematiek.

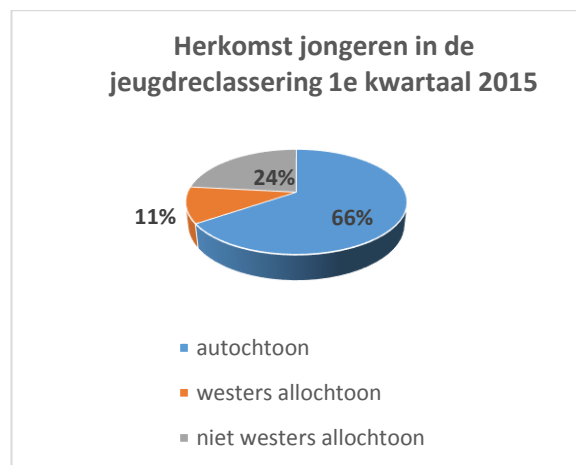

Bron: CBS

Bijna driekwart van de jongeren met jeugdreclassering is een jongen, ruim een kwart is een meisje. Twee derde van de jongeren met jeugdreclassering is autochtoon. Bijna een kwart is een niet-westerse allochtoon, ruim een tiende is een westerse allochtoon.

Bron: CBS

Aantal Groninger jongeren met jeugddetentie in jeugdgevangenis Juvaid afgenomen

Uit cijfers van jeugdgevangenis Juvaid/het Poortje in Veenhuizen blijkt dat in 2012 in totaal 46 jeugdigen van 12 t/m 22 jaar afkomstig uit Groninger gemeenten in deze PIJ inrichting in detentie zaten. In 2013 waren dat er 38. Een afname met 21%. In 2012 was 89% van deze jeugdgedetineerden 12 t/m 17 jaar, in 2013 is dit percentage gedaald naar 68%.

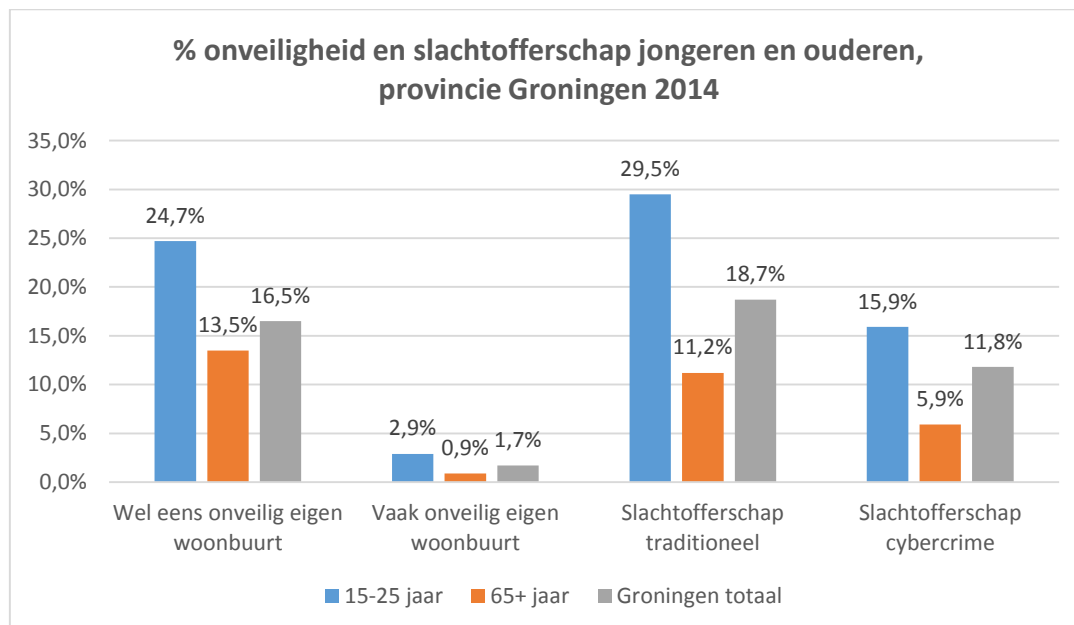
Onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap

Terwijl de vorige paragrafen ingingen op jongeren als dader of verdachte van misdrijven, worden hier de ervaren (on)veiligheidsgevoelens en slachtofferschap van jongeren belicht. Tot slot wordt ingegaan op het aantal kinderen dat getuige is van huiselijk geweld.

Kwart van jongeren voelt zich wel eens onveilig in eigen woonbuurt

In Nederland ervaren jongeren aanmerkelijk vaker onveiligheidsgevoelens dan ouderen. Uit de Veiligheidsmonitor 2014 blijkt dat 24% van de 15 tot 25 jarigen zich 'wel eens' onveilig voelt in de eigen woonbuurt. Het aandeel neemt af met de leeftijd, tot 16% onder 65-plussers. In de provincie Groningen is dit verschil nog groter. 25% van de Groninger jongeren van 15 tot 25 jaar voelt zich wel eens onveilig in de buurt, tegenover 14% van de 65-plussers. Bovendien voelde 3% van de jongeren zich 'vaak' onveilig in de eigen buurt, tegenover 1% van de 65-plussers.

Jongeren voelen zich niet alleen vaker onveilig, ze zijn ook vaker slachtoffer van criminaliteit dan ouderen. In 2014 gaf in de provincie Groningen 30% van de 15- tot 25 jarigen aan dat ze slachtoffer waren geweest van één of meer misdrijven, tegenover 11% van de 65-plussers. Vooral de meerjarige jongeren zijn relatief vaak slachtoffer. 16% van de ondervraagde jeugd geeft aan slachtoffer te zijn geweest van cybercrime (identiteitsfraude, koop-en verkoopfraude, hacken, cyberpesten).

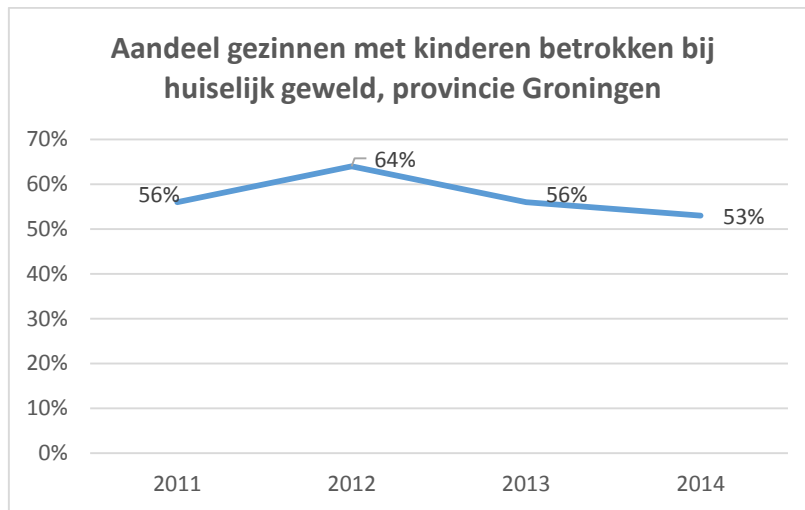

Bron: Veiligheidsmonitor 2014

Aandeel kinderen getuige van huiselijk geweld afgelopen jaren iets afgenomen

Het is een bekend gegeven dat kinderen die opgroeien in een gewelddadige omgeving een grotere kans hebben om ook zelf – op latere leeftijd – gewelddadig gedrag te vertonen. Het gaat dan om het feit dat kinderen getuige zijn van geweld in de thuissituatie.

Uit cijfers van Het Kopland (2014) over de provincie Groningen blijkt dat in tijden van het huiselijk geweldsincident er in 53% daarvan sprake is van een gezinssituatie met kinderen tot 18 jaar. Dat zijn 543 gezinnen. In totaal gaat het om gezinnen met gemiddeld 1,9 kinderen, dat betekent ruim 1000 kinderen die getuige zijn (geweest) van huiselijk geweld. Daarbij gaat het veelal om jonge kinderen. Landelijk onderzoek wijst uit dat naar schatting 12 op de 1.000 kinderen getuige zijn geweest van huiselijk geweld (Euser, Alink, IJendoorn en Bakermans-Kranenburg, 2013).

Wat betekent dit?

We kunnen concluderen dat de jeugdcriminaliteit in de provincie Groningen de afgelopen jaren is afgenomen. Dat geldt het meest voor de leeftijdsgroep 12 tot 18 jarigen. Het aandeel autochtone jeugd is verreweg het grootst, maar allochtone jongeren zijn oververtegenwoordigd in de groep veelplegers. Jongeren voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt en geven vaker aan slachtoffer van een misdrijf te zijn dan ouderen. Jongeren vertonen zich meer in de sociale media (cybercrime), in het uitgaanscircuit en op straat dan ouderen, hetgeen mogelijk dit verschil verklaart.

Jonge kinderen zijn nog te vaak getuige van huiselijk geweld, ook al neemt het aandeel gezinnen met kinderen bij huiselijk geweld af. Kinderen en jeugdigen die geconfronteerd worden met (huiselijk) geweld hebben een groot risico om dit gedrag ook zelf te gaan vertonen. Het is dus van belang om dit te onderkennen en voldoende aandacht en hulp/begeleiding te bieden aan jeugdigen die op welke manier dan ook te maken hebben met geweld en andere misdrijven.

Contactpersonen

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u contact opnemen met

Femke de Haan, f.dehaan@sociaalplanbureau Groningen.nl 06-52589614

Fransje Grisnich, f.grisnich@sociaalplanbureau Groningen.nl 06-46078444

Literatuur en bronnen

- De prevalentie van Huiselijk Geweld in Nederland in 2010, Euser, Alink, IJzendoorn en Bakermans-Kranenburg, 2013
- CBS data jeugdzorggebruik eerste halfjaar 2015, CBS Den Haag 30 oktober 2015

© Sociaal Planbureau Groningen, 3 december 2015